

# త్రైంకర్యమ్



వెంకటస్వామి ఎన్నడో నా చిన్నతనంలో గోదావరి  
తీరముంచి, మా ఊరు తమలపాకులబేరానికి వచ్చాడు.  
క్రమంగా, నోటిమంచితనాన, - చేతిమంచితనాన అక్కడే  
స్థిరపడిపోయి, మాంచి ప్రయోజకుడై వ్యాపారం, వచ్చిన  
వృత్తికన్న చాలా భారీఎత్తున సాగించుతున్నాడు.

అది, పేరుకు కిల్లీ కొట్టేకాని, సబ్బులూ, తలనూ నెలూ,  
అడవాళ్ళ అల్లికసూదులూ, ఇలా ఒకటేమిటి ఛస్పన్నపదా  
రాలూ దొరుకుతాయి; ఊళ్ళో ఏ కాదుకు ఆ కాదు ఏదో  
కూపేణా ఆ దుకాణంలో అవసరం ఉండనే వుంటుంది.  
అక్కడ దొరికే సోడా ఊరుమొత్తంమీద ఎక్కడా దొర  
కదు. ఇక వెంకటస్వామి కిల్లీ అంటే, జగత్ప్రసిద్ధి-కాంగ్రెస్  
మంత్రుల్లో కొంతమంది అక్కడికి విచ్చేసినప్పుడు, దాన్ని  
సేవించడమూ, స్వదస్తూరిన యోగ్యతాపత్రాలు ప్రసాదించ  
డమూకూడా జరిగింది. వాటన్నింటికీ చక్కని ప్రేములు  
కట్టించి, నలుగురికంటాపడేటట్టు కొట్లో అమర్చాడు.

వెంకటస్వామి, పచ్చి కాంగ్రెస్ వాది. ఖద్దర్ తప్ప  
మరోటి ఏదీకట్టడు. కట్టకపోవడమే కాదు-కొట్లో అవసరాల  
కన్నా మరోగుడ్డ వాడడు - తమలపాకులు తుడవటానికీ,  
కొట్లో దుమ్ముదులపడానికీ - ఎందుకే నా శుద్ధఖద్దరే!

ప్రొద్దున్నే కొట్టు తెరిచి తెరవడంతోనే మహాత్ముడి బొమ్మకు హారతి ఎత్తుతాడు! తతిమ్మా ప్రముఖ దేశనాయకుల పటాలకీ యధాశక్తి చెయిచూపించి, ఒకటో అరో పువ్వు ప్రతిపటంనెత్తినా గుచ్చుతాడు. ఆ కలాపంఅంతా అయితేనేగాని బేరం యివ్వడు.

ఎక్కడ కాంగ్రెస్ మీటింగైనా నడుంకట్టుకు ఉరుకుతాడు. కాంగ్రెస్ వారు చందాకంటూవస్తే తృణమోపణమో సమర్పించుకోకుండా ఉండడు వెంకటస్వామి. అంతేకాదు, మంచి మనిషి, మర్యాదస్థుడు.

ఇలాటివాడిని - ఉన్నట్టుండి పోలీసులు అరెస్టుచేసి తీసుకుపోయినారని, కొట్టంతా సోదాచేసి కొంత దొంగ దినుసుకూడా పట్టుకున్నారనీ - ఓనాడు తెల్ల వారేసరికి ఊరంతా గుసమన్నది. ఎవరికీ నమ్మశక్యంకాకుండా ఉన్నది.

నిషేధం అమలులోకి వచ్చినప్పటినుంచీ, అక్కడక్కడ సోడాకాయలధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోయినాయి. కొన్నిదుకాణాల్లో, వాడికఅయినవాళ్ళకు గుట్టుచప్పుడు కాకుండా, మాంచి ఘూటైన రూపాయిసోడాలు దొరుకుతున్నాయి. అలాటివి అడపాదడపా గుట్టుబెడిసి బట్టబయలౌతున్నాయ్. కాని, - వెంకటస్వామి ఏమిటి, - ఇందుకు ఒడి గట్టడమేమిటి? - ఉన్నట్టుండి, ఇంతకాలంనుంచీ లేనిది, ఇప్పుడి పాపిష్టి సంపాదనకు అవసరం ఏంవచ్చింది?? - ఉన్న సంపాదన అతనికి ఎక్కడక్కడాగా, ఏదో దానం - ధర్మం అంటూకూడా చేస్తూంటాడే! - ఎందుకు ఇలా విపరీతబుద్ధి పుట్టింది?

రిమాండ్ లో ఉండగా ఎందరో ఎన్నివిధాలో కదిపి కూశారు, మనిషి ఏమన్నా బయటపడతాడేమోనని! ఉహూఁ, వెంకటస్వామి, చిరునవ్వుతప్ప, ఎవరడిగినా ఏమీ సమాధానం ఇవ్వలేదు.

మేజస్ట్రేటు దగ్గర కేసు విచారణకు వచ్చింది. ఆపూట ఊరుఊరంతా అక్కడేవుంది. ఇప్పుడన్నా వెంకటస్వామి ఏదో ఒక సమాధానం చెప్పితీరవలసిందేగా!—

ఆ కోర్టులో, న్యాయపీఠం వేసుకున్న అధికారి మొదలు, హాజరు అరిచే డవా లీవరకూ, అందరూ వెంకటస్వామి కొట్లో తరుచు దాహంతీర్చుకునేవారే - తాంబూలం పుచ్చుకునేవారే - ఇచ్చింది పుచ్చుకుని, కొసరు అడిగి నములుతూ, - పలుకరించి లోకాభిరామాయణంలోకి దిగేవారే - అందరికీ వెంకటస్వామి కావలసినవాడే, - తల్లొనాలికే!—

నేరం రుజువు అయేవరకూ, ముద్దాయి పెద్దమనిషి క్రిందే జమ - అని ధర్మకాండ సుఖసూత్రాలలో ఒకటిట!— బోను దగ్గరకు జేర్చేటంతవరకూ, అందరూ వెంకటస్వామిని మర్యాదగానే చూస్తున్నారు. బోనెక్కి వాజ్మాలం యిస్తూన్న నిసేధపు - ఇన్నెవ్వుకడ సయితం, నిందితుడిని ఉదాహరించడంలో మాట ఏమాత్రమూ పొల్లుపోకుండానే తన భోగట్టాయానత్తు బోర్డువారికి శ్రుతపరిచాడు—

మేజస్ట్రేట్ అంతా విని, - వెంకటస్వామిని పరకాయించి—

“చెప్పినదంతా విన్నావుకదా, ఇందుకు ఏమంటావ్?”

అని బ్రతిమాలుకున్నట్లు అడిగాడు. వెంకటస్వామి చిరు నవ్వుతో, పెదవి విప్పకుండా ఊరుకున్నాడు.

“మద్యపాననిషేధ చట్టంక్రింద నీవు నేరంచేసినట్లు సాక్ష్యం అంతా విన్నావుకదా. నీవు చెప్పవలసినది ఏమన్నావుంటే నిర్భయంగా చెప్పకోవచ్చు-”

ఇందుకూ వెంకటస్వామి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

“నీవు ఇలా పూనంగావుండటం నేరాన్ని అంగీకరించినట్లు పరిగణింపబడుతుంది. నీవు మనవిచేసుకోలేకపోతే నీ తరపున వాదించేందుకు ఎవరికైనా నకాలా యివ్వు. వాయిదా యిస్తాను-”

మేజిస్ట్రేట్ ఇంకా సాయలాపాయలాగానే చెపుతున్నాడు - చిరాకుపడుతున్నాడు -

“నాకు వకీలెందుకండీ! - నేను వాదించేదేముంది బాబూ - మీ సమక్షంలో నాకు అన్యాయం ఎందుకు జరుగుతుంది? - కేసు తప్పిళ్ళన్నీ పరిశీలించి - తప్పు దుజువైతే దండించండి - ” వెంకటస్వామి యిలా అనేటప్పటికి కోర్టు యావత్తు ఒక్కమ్మడిగా తెప్పరిల్లింది - అందరికీ ఎందుచేతనో వల్లమాలిన ధైర్యం వచ్చింది.

మేజిస్ట్రేట్ కూడా అతిప్రసన్నంగా “నేను అడిగే ప్రశ్నలకి సమాధానంచెప్ప వెంకటస్వామీ!” అంటూ ప్రశ్నించినట్లు పలుకరించాడు.

వెంకటస్వామి, వినయంగా, తలమొగ్గి - “అలాగే బాబూ - సెలవియ్యండి!” అన్నాడు.

ప్రశ్నలూ జవాబులూ ప్రారంభమైనాయి -

“ఈ నీసాలన్నీ నీవేనా?\_”

“అవును!”

“దొంగసారాయివ్యాపారం నేరమని నీకు తెలుసును గదా!”

“తెలియకేం బాబూ! - మునుపైనా, ప్రభుత్వానికి చెల్లించే ముడుపు ఎగవేసి దొంగవ్యాపారంచేయడం నేరమే - ఇప్పుడు దొరతనంగానైనా అమ్మడానికి వీలేదా యెను!\_”

“నీకు ఈ సదుకు ఎక్కడిది?”

“సొంతం బాబూ!\_నేనే బట్టి పెడుతున్నాను. మరొకరికి ఆ వాటం చేతకాదు. మనదగ్గిరే ఏసరుకూ నాసిదిఉండదు గదా!\_”

విన్నవాళ్ళందరికీ వెంకటస్వామికి తప్పక మతిపోయి ఉండాలని నికరం అయింది. ఎన్నడూ ఏ అవకాశానికీపోని మనిషి ఇప్పుడు ఇందులోకి దిగడమేమిటి? - లోకం పారజూసి, అనువుగా మెలగనేర్చిన మనిషి, గుంజాటనలేకుండా చేసిన అపరాధం ముక్కుకు సూటిగా ఒప్పేసుకోవడం ఏమిటి? - ఎంత తెలివిమాలినవాడైనా, వెనుకా ముందూ పారజూడకుండా ఇలాటివాటికి దిగడే, - దిగినా లక్షకాపులు ఉంచుకుని కంఠంమీదికి తెచ్చుకోకుండా మెలుగుతాడే! - ఇతగాడు ఇలా ఈ ఊబిలో దిగబడిపోయినాడేం!\_

ప్రతివాడికీ, తల తీసేసినంత పని అయింది. ‘ఇన్నాళ్ళ నుంచీ, కళ్ళముసుకుని నేను మడిగట్టుకున్న వాణ్ణి నమూరు గదా, - చూసుకోండి, మీ తెలివి ఎలా తెల్లవారిందో!\_’

అని ప్రతివాణ్ణి, వెంకటస్వామి కంట్లో వేలు పెట్టి పొడిచినట్లు అనిపించి, ఎవడి తెలివితక్కువకు వాడే మనసులో కత్తి నూరుకున్నాడు - కోర్టును కమ్మిన మొత్తంచూపులు రంప కోతగా వెంకటస్వామిని రాచుకుంటున్నాయ్ - అతడు మాత్రం, ఎప్పటి నవ్వే నవ్వుతున్నాడు.

ఆ నవ్వు, - మునుపై తే, మామూలు మర్యాదలో జమ. ఇప్పుడు, - ఇన్నాళ్ళనుంచీ చులాగ్గా అందరినీ పట్టి వెధవాయలక్రింద కట్టి, చలాయించుకుపోయిన దేవాంతకంగా అసలు గుట్టు వెళ్ళబోసుకుంటూంది.

కోర్టు ఒక్క నిమిషం సేపు పరమ నిశ్శబ్దంగా ఉంది. మేజస్ట్రేట్ శిక్షవిధించడానికి, - కాగితం మీద పెట్టింది చదవడానికి, గొంతు సవరించుకున్నాడు. ప్రాసిక్యూషన్ తతంగం నెగ్గించిన ఇన్స్పెక్టరుకు, జయించామన్న సంతోషమూ, - ఇదే మొదటికేసూ, పట్టుపడ్డవాడు, మన వెంకటస్వామి అనే విచారమూ - నవ్వారో ఉసూరుమనాలో తెనులని తిక - మకగా ఉంది.

“...ఫలానా సెక్షన్, ఇన్నోక్లెంజు దాఖలా నీవు నేరము చేసినట్లు గుజువైనందునా, -” మేజస్ట్రేట్ గొంతున పచ్చివెలగకాయ చిక్కుకున్నట్లు మాటలుకొరబోతున్నాడు.

“అయ్యో! - నాదో మనవి ఉంది!” వెంకటస్వామి కాంగ్రెస్కు జయకొట్టే గొంతు ఎత్తాడు. మేజస్ట్రేట్ చేత నున్న దండశాసనం మేజామీదకు ఆన్చి సులోచనాలు, ఎగసన త్రోసుకుని, - యిటుచూసి, - మానంగా పంకించాడు - ఇన్స్పెక్టరు, ఉలికిపడి, యాదాలాభంగా లేచి నిలు

మని, ఎదుటి అధికారికంటబడ్డప్పుడు సలాంకొట్టే సన్నాహా  
మల్లీ కాళ్ళు ధట్టించి - అంతలో తెప్పరిల్లి, నిలుచున్నది  
తాను కాదన్నట్లు చదికిలపడ్డాడు. కోరుఅంతటా మాటలు  
స్ఫుటంగా వినరావడంలేదు కాని, అందరూకలిసి గబగబా  
కూడబలుకుకుంటూన్నట్లు చెవికిఅందసి ఏదో రొదగావుంది.  
వెంకటస్వామి మాటతో, మళ్ళీ మానం కమ్మేసుకున్నది.

‘నేను చేసిన నేరమేమిటో - సెలవిస్తారా ?’

కోరు యావత్తూ ఆశ్చర్యపడ్డది. ఉన్నట్లు ఉండి,  
అంతా అయిపోయిన తగువాత యిప్పుడు అడ్డుపెచ్చి గుప్పిం  
చాడేం? - ఈ తెలివి, ముందరే ఏమైంది?

‘చేసింది చాలక మళ్ళీ ఓట్రిస్తావేం. నువ్వు, దొంగ  
సారా అమ్మడంలేదూ? -’ మేజస్ట్రేట్ కుటుంబకలహంలో  
పాల్గొంటూన్నట్లు గొంతుఎత్తాడు.

‘అని, ఎవరన్నారు బాబూ?’

‘రుజువైందిగా!’

‘ఎలా బాబూ! - అది సారా అని రుజువెలా? -’

మేజస్ట్రేట్ ఏం మాట్లాడలేదు. ఇన్నెక్టరు ఉరికినట్లు  
లేచి నిలుచున్నాడు.

‘అది సారాయే సార్!’ అని ఘోషించాడు.

‘ఏమిటి నిదర్శనం బాబూ! మాగిన వాసన వస్తూం  
దనా? - కొన్ని చవకరకం సెంట్లు చెడిపోతే - అలాగ్గానే  
ఉంటాయి. బాబూ, మీకుగాని, మేజస్ట్రేట్ వారికిగాని,  
ఆ సదుకుగుణం కనిపెట్టే అభ్యాసం ఉన్నట్లూ నేను

ఎన్నడూ వినలేదు. పాతకాపు కెవరికన్నా పట్టి చూడండి—  
అవునంటే—నేను అనేది ఏముంది !'

కోర్టు మొత్తంమీద, త్రాగుతానని ముందుకు  
వచ్చినవాడు ఒక్కడు లేడు. పోలీసు శాఖ ఊరంతా  
గాలించి ఎవరినో ఓ తలకుమాసినవాడిని బ్రతిమాలుకుని  
ఓ గంట సేపటికి హాజరుపెట్టింది. వాడు ఓ సీసా గుటగుటా  
త్రాగి—'ఉహు—ఇది సారా కాదు : ఇంత నిప్పంటిసరుకు కత్తి  
లేకుండా నేను పుట్టి బుద్ధెరిగిన తరువాత చూడలేదు—కడు  
పులో చల్లగా ఉంది. నిద్రొస్తుంది—' ఇలా అంటూనే  
వాడు తూలుతూ తూగుతూ, అక్కడే నిద్రపోయినాడు.  
బండనిద్రపోతున్నాడు. ఎంత కొట్టుకున్నా లేవడు. వాడిని  
అలాగే ఆస్పత్రికి పంపించివేశారు.

అది సారా కాకపోతే,—మరో యింగ్లీషు పేరున్న  
పదార్థం ఏమన్నానా?—అది అలవాటున్న పెద్దమనుష్యులు  
గొంతారా పరీక్షచేసి, — ఉండవలసిన సద్గుణములన్నీ  
ఉన్నాయి కాని—ఇదమిత్థమని మటుకు ఖండితంగా చెప్పలే  
మన్నారు.

ఇలా కాగా కాగా, చేసేదిలేక, విచారణ వాయిదా  
వేసి,— మిగిలిన ఒక్కసీసా పరిశోధననిమిత్తం ప్రభుత్వము  
వారి నిపుణుడికి పట్నం పంపించివేశారు.

వెంకటస్వామిని జామీనుమీద విడుదలచేద్దామా  
వద్దా అనే ఆలోచనలోనే ఉంటూండగా మూడోనాటి  
కల్లా పట్నంనుంచి మేజిస్ట్రేట్ కు తంతి వచ్చింది. కేసు కేంద్ర  
ప్రభుత్వానికి వప్పగింతచేయడమైందని—కనుక విచారణ

యూనతూ బర్తరపుచేసి, సదరు నిందితుడిని కఠిన నిర్బంధంలో ఉంచవలసిందనీ-ఎవరితోనూ మాట్లాడనియ్యవద్దనీ-

ఈ ఉత్తరువులు యిక్కడి అధికారులకు ఎవరికీ అర్థం కాలేదు. వివరణకోసం పైకి మనవిచేసుకున్నారు - జవాబు లేదు. కాని మూడోనాటికల్లా అటు ఢిల్లీనుంచి, కొందరు పెద్ద ఫాయా అధికారులూ బందోబస్తుకోసం,- మామూలు దుస్తులతోనే ఉన్న మరో కోర్కం మండీ, వ్యోమమార్గాన వచ్చి వ్రాలారు.

స్థానిక అధికారులకు యిదంతా చూడగా మండుకు వచ్చింది. తాము పట్టుకున్న కేసు, తమ చేజేతులారా దుజానుచేయబోతున్న కేసు,- పైవాళ్ళు ఇలా ఎగదన్నుకు పోవడం ఏమిటని! - 'అది కాదయ్యా, ఈ నేరానికి జపానుకూ సంబంధంఉంది. ఈ మత్తుపదార్థం జపాను తయారీ అని నిపుణులు తేల్చారు. ఇలా ఎన్నుచోట్లకు యిది వ్యాపించిందో జపాను గూఢచారులు దేశంలో ఎల్లా నిగూఢంగా- ఏయే మాసికలు వేస్తున్నారో - ఇది, కీలకం-ఈ తీగె కదిలించి డొంకంతా కదపాలి-వీడిచేత, గూఢచారుల ఆరాలు పలికించాలి - పట్టుకోవాలి. దేశం మొత్తంమీద చిక్కం విసిరి, ఉచ్చులు చేతపట్టుకు కూర్చుంది మన ప్రభుత్వం-' అంటూ ఓ పైఅధికారి, విసుక్కుంటున్నట్టు జబ్బచరుచు కుంటున్నట్టు ఆంతర్యం వెల్లడించాడు, స్థానిక దండనాధ్యక్షుడికి.

అందరికీ రోషం ఆశ్చర్యం వేసింది; వెంకటస్వామి దేశానికే ముప్పు తలపెట్టాడా? జపానువాళ్ళతో కలిసి,

కొందరు దేశద్రోహులు మళ్ళీ శాంతి భద్రతలకు భంగం తీసుకురా యత్నిస్తున్నారా?—

మేజస్ట్రేట్ తామసం చిక్కబట్టలేక, ప్రత్యేకం చెర సాలలో వెంకటస్వామిని దర్శించి, మామూలు పౌరుడవలె 'ఇంత ద్రోహం తలపెట్టావేం? - ఇదేనా నీ కాంగ్రెస్ సేవ?-' అంటూ తనకు వేసిన అసహ్యం అంతా చదివాడు.

వెంకటస్వామి, ఏ మాత్రమూ నొచ్చుకోకుండా— 'అంతే బాబూ! ఖండఖండంతరాల్లో ప్రఖ్యాతికెక్కే దేశ ద్రోహుల్ని ఒక్క కాంగ్రెసుతప్ప, మరే సంస్థ తయారు చేసిందండీ!-' మేజస్ట్రేట్ ఇది తప్పుడుమాట అని గద్దించాడే కాని ఎలా తిప్పికొట్టాలో తెలియక - యానతు సర్వీసులోనూ ఎన్నడూ కాంగ్రెస్ అంటే అభిమానం చూపించవలసిన అగత్యం రానందువల్ల— 'సరే నీ కర్కం నీది!' అన్నచూపుతో చేతులు దులుపుకున్నాడు.

హేమా హేమీ లందరూ వెంకటస్వామిని పటుకుని నిగ్గదీశారు, అతనికీ జపానుకీ ఉన్న లావాదేవీ తేల్చాలని. అన్న-హారాలు మాని, కంటిమీద కునుకుమాని-రాచి రంపాన పెట్టారు. చేసిన నేరం చెప్పేసి - గుటు బయట పెడితే, -తనకుమాత్రం, ఏ యావజ్జీవఖైదుతోనో పోయేట్లు శాయశక్తులా కనికరిస్తామని అభయం యిచ్చారు.

'సరే చెపుతా'నన్నాడు - వెంకటస్వామి. కాఱితం కలం అందిపుచ్చుకుని, - తెలుగుతో వ్రాసి యిచ్చాడు. తెలుగువచ్చిన అధికారి, - అదిచూసి ఉప్పెన వచ్చినట్లు

పశాల్ మన్నాడు. - వెంకటస్వామి ఉత్తరక్షణంలో విడు  
దల అయినాడు. ఊరంతా మరీ బిత్తరపోయింది. ఎలాగో  
తెలిసిన ఒకరో అరో స్వగతంగా నవ్వుకున్నారు. ఈ గుట్టు  
వెల్లడి అయితే పెద్ద హోదాలవాళ్ళ ఆభోరు దక్కదని,  
గోప్యంగానే ఉంచాడు వెంకటస్వామి. గవర్నర్ జనరల్ కు  
మాత్రం ఒక్క విజ్ఞప్తి అనుపుకున్నాడు. అందులో ముఖ్య  
విషయం--

'...ప్రభుత్వంవారు మద్యపాననిషేధం ప్రసాదించి  
నంతమాత్రాన దేశం నిమిషంలో సుభిక్షంలోకి వ్రాలదు.  
త్రాగుడు మానేసి కాఫీలు టీలు త్రాగమని ఎంతప్రచారం  
చేసినా-ఆ ఘాటూ నిషాలకు అలవాటుపడ్డ ప్రాణి-వీటితో  
పెదపులు కాల్చుకోడు. కనుక, వాళ్ళజిహ్వాకు అలవాటు  
పడ్డ గుణాలన్నీ ఉండి, కేవలం ఒక మత్తేకాకుండా సత్తువ  
కూడా యిచ్చే పదార్థం అయిఉండాలి. అది పేదకూ  
బిక్కి అందుబాటులో ఉండాలి.

అయితే యీ చిదంబర రహస్యం బట్టబయలుచేసి-  
ఇలా నిత్యమూ పుచ్చుకోమని పురమాయిస్తే--'ఓమ్  
యిదేనా!' అని ఏ ఒక్కడూకూడా దాన్ని సేవించడని,-  
ఇలా గోప్యంగా, ఖర్చుమొత్తం నేనే భరించి, యధాశక్తి  
ప్రభుత్వంతలపెట్టిన ఉద్యమానికి ఉడతాభక్తి చేస్తున్నాను.  
యిది సాంగంగా పరిశీలించి మీ దీవెనలు తమ కార్యదర్శి  
ద్వారా ప్రసాదించమని వేడుకుంటున్నాను. సర్వజ్ఞులైన  
తమకు నేను, తరవాణి గుణగతాల్ని యింతకు మించి  
మనవి చేయనక్కరలేదని సెలవు అందుకుంటున్నాను--'